

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

مدلسازی ساختاری سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری با نقش واسطه‌ای خودشکوفایی در بین دانش آموزان پایه ششم ابتدایی

زهرا نعمت الهی

مقطع کارشناسی ارشد، رشته علوم تربیتی_آموزش و پرورش ابتدایی

چکیده

هدف از پژوهش حاضر مدلسازی ساختاری سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری با نقش واسطه‌ای خودشکوفایی در بین دانش آموزان پایه ششم ابتدایی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل دانش آموزان پایه ششم ابتدایی شهر ارسنجان به تعداد (۱۶۷ نفر پسر و ۱۲۶ نفر دختر) جمعاً به تعداد ۲۹۳ نفر در سال ۱۴۰۲ بود. نمونه‌گیری بر اساس روش نمونه‌گیری خوشه‌ای بود. بدین صورت که بر اساس جدول تعیین نمونه گرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، تعداد ۱۶۵ نفر انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه‌های سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری با نقش واسطه‌ای خودشکوفایی مورد استفاده قرار گرفت. در تحقیق حاضر جهت بررسی رابطه بین متغیرها از آزمون همبستگی پیرسون و جهت بررسی پیش‌بینی متغیر وابسته بر اساس متغیرهای مستقل و نقش واسطه‌ای از آزمون مدل ساختاری به روش تحلیل مسیر استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از دو نرم افزار SPSS^{۲۴} و نرم افزار AMOS^{۲۲} انجام گرفت. نتایج نشان داد که سبک یادگیری مشاهده تاملی، سبک یادگیری آزمایشگری فعال، سبک یادگیری تجربه‌عینی و سبک یادگیری مفهوم‌سازی انتزاعی به صورت مستقیم (مثبت) بر سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان تاثیر گذاشتند. سبک یادگیری مشاهده تاملی، سبک یادگیری آزمایشگری فعال، سبک یادگیری تجربه‌عینی و سبک یادگیری مفهوم‌سازی انتزاعی به صورت مستقیم (مثبت) بر خودشکوفایی دانش‌آموزان تاثیر گذاشتند. خودشکوفایی به صورت مستقیم (مثبت) بر سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان تاثیر گذاشت. نقش میانجی خودشکوفایی تاثیر قویتری بر افزایش سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان گذاشت.

کلیدواژه: سبک‌های شناختی، سبک‌های یادگیری، خودشکوفایی، دانش آموزان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

از اواخر دهه ۱۹۷۰ به بعد، بحث در مورد سبک‌های یادگیری رونق پیدا کرد. با وجودی که از این اصطلاح به طرق گوناگونی تعریف به عمل آمده، ولی عمدتاً بر این نکته تأکید می‌شود که سبک‌های یادگیری شامل باورها یا اعتقادات، رجحان‌ها و رفتارهایی است که افراد بکار می‌برند تا در موقعیت یادگیری به خود کمک کنند. میزان استفاده از سبک‌های یادگیری در مدارس مختلف در ایران، متفاوت گزارش شده است. در نتایج مطالعات مختلف اشاره شده که تعدادی از افراد دارای دو یا حتی تعداد بیشتری سبک یادگیری می‌باشند. در بین دانش آموزان، یادگیری با استفاده از چندین سبک انجام می‌شود. یادگیری یک متغیر بسیار پیچیده است که عوامل متعددی بر آن تأثیرگذار هستند، شناسایی این عوامل برای رفع مشکلات و نارسایی‌های نظام آموزشی حائز اهمیت است. این عوامل شامل هوش، انگیزه، محیط مناسب، عوامل خانوادگی، اجتماع، کیفیت آموزشگاه، کیفیت مربی می‌باشند. علاوه بر این، عامل دیگر مؤثر بر یادگیری فراگیران، سبک‌های شناختی آنان است که فراگیران آنها را همچون دیگر توانایی‌ها، از راه تجربه و یادگیری به دست می‌آورند و هر فرد متناسب با سبک یادگیری خود مطالب را اخذ می‌کند. در گذشته تصور بر این بود که هوش ذاتی فرد که از والدین به ارث می‌رسد، عامل مهم یادگیری است. در حال حاضر بر این باورند که بخش مهمی از رفتارهای هوشمندانه را کارکردهای شناختی تشکیل می‌دهد و کارکردهای شناختی، اکتسابی و تغییرپذیر محسوب می‌شود.

یادگیری فرایند مستمری است و برای افراد مختلف به روش‌های متفاوتی صورت می‌گیرد. دانش آموزان براساس شخصیت و تجربیات منحصر به فردشان، مجموعه‌ای از سبک‌های یادگیری را ترجیح می‌دهند. لذا دانش آموزان با دانستن سبک‌های یادگیری خودشان می‌توانند روش فراگیری خود را متناسب با سبک یادگیری‌شان تغییر دهند تا به بالاترین بازده آموزشی دست یابند. خودشکوفایی نیز گرایش ذاتی انسان برای به حداکثر رساندن استعدادها و قابلیت‌های آنها است. به عبارت دیگر خودشکوفایی بهره‌گیری حداکثر از نیروی بالقوه خود و رسیدن به نقطه اوجی است که فرد می‌تواند به آن نائل گردد. خودشکوفایی به معنی محقق ساختن حداکثر توانایی‌های بالقوه فرد توسط خودش است. خودشکوفایی به این پدیده اشاره دارد که انسان‌ها تمایل دارند فراتر از نیازهای اولیه خود یعنی همان نیازهایی که در هرم سلسله مراتب نیازهای مزلو فهرست شده پیشرفت کنند (قضاوتی، ۱۴۰۰).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱-۲- بیان مساله

در زمینه یادگیری انسان، پژوهش‌ها و نظریات بسیاری مطرح شده است و این به دلیل اهمیت آن در زندگی انسان‌هاست. تنها ویژگی انسان که او را از سایر موجودات متمایز می‌کند، توانایی او برای یادگیری است. اما توانایی بالقوه افراد برای یادگیری متفاوت است و انسان‌ها در موقعیت‌های گوناگون و تحت تأثیر عوامل مختلف به طور متفاوتی یاد می‌گیرند. سبک یادگیری را می‌توان روشی دانست که افراد به کمک آن اطلاعات و تجربیات تازه را در ذهن خود سازماندهی و پردازش می‌کنند (فولادی و همکاران، ۱۳۹۹). موفقیت تحصیلی نیز بسیار وابسته به توانایی اتخاذ محتوای درسی مبتنی بر ویژگی‌های شخصی می‌باشد و معلم باید فضایی را به وجود آورد که نیازهای متفاوت یادگیرندگان و به تبع آن، سبک‌های یادگیری متفاوت آنان را در نظر بگیرند تا در تدریس خود شیوه‌های متفاوت یادگیری فراگیران را لحاظ کرده و متناسب با آنها تدریس کنند (مارتین^۱، ۲۰۱۰). بسیاری از نظریه پردازان یادگیری معتقدند که سبک یادگیری باید با سبک تدریس منطبق باشد تا حداکثر موفقیت در یادگیرندگان به دست آید (مارتین، ۲۰۱۰؛ آژمن، ۲۰۰۹). سبک یادگیری هر نوع راهبرد یا رفتار ذهنی است که یادگیرنده به من ظهور یادگیری و درک موضوعات آموزشی مورد استفاده قرار می‌دهد (اسماعیل و اسماعیل، ۲۰۱۰).

همچنین سبک‌های شناختی^۲، از نظر ویتکین، دونالد، فیلیپ و التمن روش‌هایی هستند که یک فرد برای نزدیک شدن به طیف وسیعی از موقعیت‌ها به کار می‌برد (طباطبایی و همکاران، ۱۳۹۸). سبک‌های شناختی فرایندهای یادگرفتن و فکر کردن و سازمان‌بندی، ذخیره اطلاعات و استفاده از دانش آموخته شده می‌باشد که روش‌های مدیریت خود در یادگیری را شامل می‌گردد و نشان می‌دهد که یک فرد به چه شکلی به یاد می‌آورد و یا فکر می‌کند (کرمی، امیرتیموری، ۱۳۹۲). سبک شناختی، روشی است که یادگیرنده به کمک آن اطلاعات را پردازش می‌کند و انواع مختلفی دارد مانند سبک وابسته به زمینه و مستقل از زمینه، کلی‌نگر و تحلیل‌نگر، تکانشی و تأملی (رشیدی و گل محمد نژاد بهرامی، ۱۳۹۶). فرایندهای شناختی باعث تقویت فرایند تفکر می‌شوند و برای دستیابی به اهداف شناختی مانند درک مطلب و حفظ کردن کمک کننده هستند (شلیفر و دوول^۳، ۲۰۰۹). دانش آموزان به عنوان رکن اصلی آموزش و پرورش همیشه مورد توجه صاحب‌نظران تعلیم و تربیت قرار گرفته‌اند. به همین دلیل برای پرورش سلامت روانی و ارتقاء کیفیت آموزشی دانش آموزان، شناخت ویژگی‌های شخصیتی، شناختی، عاطفی و انگیزشی آنان ضرور به نظر می‌رسد (کاکاوند و همکاران، ۱۳۹۲).

^۱ -Martin

^۲ - cognitive style

^۳ - Shleifer and Dull

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

در این راستا متغیرهای زیادی در رابطه بین سبک‌های یادگیری و شناختی، به عنوان نقش میانجی می‌توانند اثرگذار باشند، یکی از این متغیرها، خودشکوفایی می‌باشد. خودشکوفایی، بازنمایی حالت روانی بهینه برای انسان بوده و تقریباً به عنوان یک کوشش درونزا و برای به حداکثر رساندن استعدادها فرد تعریف شده است و می‌تواند به عنوان یکی از اجزاء رشد شخصی در نظر گرفته شود (مازلو ۱۹۵۴، به نقل از مسترز^۱، ۲۰۰۹). خودشکوفایی از دیدگاه مازلو عبارت است از فرایند پایان ناپذیر تحول که به ارتقای وضعیت سلامت روان آدمی می‌انجامد (مازلو، ۱۹۷۰). به اعتقاد راجرز هر ارگانیزم تنها یک تمایل بنیادین دارد و آن میل شدید به شکوفایی، بقا و ارتقای تجربه است تا استعدادهای بالقوه‌ی او مجال ظهور بیابند؛ شرط خودشکوفایی فرد تسهیل ارتباط با سایر افراد و اجتماعی شدن است. از جهتی تفسیر فرانکل نیز از خودشکوفایی این است که این حالت با توانایی درک جنبه‌های پرمعنا و مثبت رویدادهای زندگی همراه است (پتری^۲، ۱۹۹۶). بنابراین خودشکوفایی به مثابه فرایند تحول نیروهای بالقوه‌ی هر فرد در حد کمال است. فرد خودشکوفایی کامل است که کنش وری و زندگی او در حد کمال، و زندگی او بیش از یک فرد معمولی تحقق یافته و غنی شده است (افشانی و همکاران، ۱۳۹۳). لذا با توجه به مطالب گفته شده، هدف پژوهش حاضر مدلسازی ساختاری سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری با نقش واسطه‌ای خودشکوفایی در بین دانش آموزان پایه ششم ابتدایی می‌باشد و در پی پاسخ به این سؤال است که آیا در ارتباط بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان، خودشکوفایی نقش واسطه‌ای دارد؟

۱-۳- ضرورت و اهمیت موضوع پژوهش

با توجه به اهمیت یادگیری در دانش آموزان و ارتباط آن با متغیرهایی همچون سبک‌های شناختی و خودشکوفایی در بین دانش آموزان، لزوم تحقیقاتی از این دست که بر تعیین بعضی از متغیرهای تأثیر گذار بر این متغیرها می‌پردازد می‌تواند مفید باشد. شناخت بیشتر در مورد ارتباط میان سبک‌های شناختی، سبک‌های یادگیری و خودشکوفایی در بین دانش آموزان می‌تواند در راستای موفقیت تحصیلی آنان با توجه به متغیرهای واسطه‌ای همچون خودشکوفایی در دانش آموزان مؤثر واقع شود. شهرستان ارسنجان به دلیل برخورداری از قشر زیادی از دانش آموزان مشغول به تحصیل در پایه ششم ابتدایی، ارائه مدل علمی بین سبک‌های شناختی، سبک‌های یادگیری و خودشکوفایی در دانش آموزان از اهمیت و ضرورت زیادی برخوردار است. همچنین با توجه به تحقیقاتی که توسط محقق در سطح شهرستان ارسنجان انجام گرفته، تاکنون پژوهشی که به طور همزمان

^۱ -Masterz

^۲ -Petri

به بررسی ارتباط این سه متغیر با هم پردازد، صورت نگرفته است. همچنین از نتایج این پژوهش مدارس و مراکز آموزش عالی و دیگر نهادهای آموزشی می‌توانند از نتایج آن بهره ببرند.

۱-۴ اهداف پژوهش

- ۱- بررسی تاثیر سبک‌های شناختی بر سبک‌های یادگیری دانش آموزان.
- ۲- بررسی تاثیر سبک‌های شناختی بر خودشکوفایی دانش آموزان.
- ۳- بررسی تاثیر خودشکوفایی بر سبک‌های یادگیری دانش آموزان.
- ۴- بررسی نقش واسطه ای خودشکوفایی در ارتباط بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان.

۱-۵ فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه اول: سبک‌های شناختی بر سبک‌های یادگیری دانش آموزان تاثیر دارد.
- فرضیه دوم: سبک‌های شناختی بر خودشکوفایی دانش آموزان تاثیر دارد.
- فرضیه سوم: خودشکوفایی بر سبک‌های یادگیری دانش آموزان تاثیر دارد.
- فرضیه چهارم: در ارتباط بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان، خودشکوفایی نقش واسطه‌ای دارد.

۱-۶- تعاریف نظری متغیرها

سبک‌های شناختی: مفهوم سبک‌های شناختی به چگونگی یادگیری یادگیرنده اشاره می‌کند. دی چکو و کرافورد سبک‌های شناختی را به عنوان «راههای شخصی که در آن افراد اطلاعات را در جریان یادگیری مفاهیم و اصول پردازش می‌کنند» تعریف کرده‌اند (حبیبی، ۱۳۹۳).

سبک یادگیری: سبک‌های یادگیری ترکیبی از پاسخ‌های عاطفی، شناختی، محیطی و فیزیولوژیکی هستند که مشخص می‌کنند شخص چگونه یاد می‌گیرد، بنابراین مطالب و موضوعات یادگیری باید با توجه به موقعیتی که فرد در آن قرار دارد ارائه شود. در حین حال سبک‌های یادگیری، کنش بین تجربه و وراثت‌اند و شامل نیروها و محدودیت‌هایی هستند که در طول زندگی رشد می‌یابند (هاشمیان و لطیفیان، ۱۳۹۰).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

خودشکوفایی: یعنی گرایش فرد در جهت شکوفا شدن آن چیزی که بالقوه در وی وجود دارد، این گرایش را می‌توان تمایل نسبت به تکوین تدریجی آنچه که ویژگی فردی شخص ایجاب می‌کند و شدت هر آنچه که شخص شایستگی شدنش را دارد، تعبیر کرد (مازلو، ۱۳۹۴).

۲- تعاریف عملیاتی متغیرها

سبک شناختی: در این پژوهش منظور از سبک شناختی عبارت است از نمره‌ای که آزمودنی از پرسشنامه سبک‌های شناختی یادگیری کلب (۱۹۹۴) کسب می‌کند.

سبک یادگیری: در این پژوهش منظور از سبک یادگیری عبارت است از نمره‌ای که آزمودنی از پرسشنامه سبک‌های یادگیری وارک (۱۹۹۸) کسب می‌کند.

خودشکوفایی: در این پژوهش منظور از **خودشکوفایی** عبارت است از نمره‌ای که آزمودنی از پرسشنامه خودشکوفایی سلیمانی و همکاران (۱۳۹۶) کسب می‌کند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی - همبستگی می‌باشد که به منظور مدلسازی ساختاری سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری با نقش واسطه‌ای خودشکوفایی در بین دانش آموزان پایه ششم ابتدایی شهر ارسنجان در سال ۱۴۰۲ اجرا شده است.

۲-۳- جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری این پژوهش شامل دانش آموزان پایه ششم ابتدایی شهر ارسنجان به تعداد (۱۶۷ نفر پسر و ۱۲۶ نفر دختر) جمعاً به تعداد ۲۹۳ نفر در سال ۱۴۰۲ بود.

۳-۳- نمونه آماری:

نمونه‌گیری بر اساس روش نمونه‌گیری خوشه‌ای بود. بدین صورت که بر اساس جدول تعیین نمونه گرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، تعداد ۱۶۵ نفر انتخاب شدند.

- یافته‌های توصیفی :

۴-۱-۱- یافته‌های توصیفی اطلاعات جمعیت شناختی :

به منظور شناخت ویژگی‌های افراد مشارکت کننده در پژوهش، در این قسمت نتایج توصیفی اطلاعات جمعیت شناختی در جدول ۴-۱ ارائه می‌گردد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

جدول ۱-۴ : توزیع پاسخگویان بر اساس اطلاعات جمعیت شناختی

جنسیت	پسر پایه ششم ابتدایی	دختر پایه ششم ابتدایی	کل	فراوانی	درصد(%)
	۷۲	۹۳	۱۶۵		
					۴۴
					۵۶
					۱۰۰

نتایج جدول ۱-۴ نشان می‌دهد، از نظر جنسیت : پاسخگویان پسر با فراوانی (۷۲ نفر به میزان ۴۴٪) و پاسخگویان دختر با فراوانی (۹۳ نفر به میزان ۵۶٪)، در این تحقیق شرکت نموده اند.

۱-۴-۲- یافته های توصیفی متغیر های تحقیق :

بررسی توصیف آماری متغیر های تحقیق، شامل شاخص های مرکزی و پراکندگی در جدول ۲-۴ ارائه می شود.

جدول ۲-۴ : فراوانی، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

انحراف معیار	میانگین	
۱/۴۳۴	۷/۵۰	سبک یادگیری تجربه عینی
۱/۷۱۶	۷/۵۳	سبک یادگیری مشاهده تاملی
۱/۶۴۳	۷/۵۷	سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی
۱/۵۲۰	۷/۴۶	سبک یادگیری آزمایشگری فعال
۴/۲۱۸	۳۰/۰۶	سبک های شناختی - نمره کل
۹/۰۸۶	۱۲۸/۲۹	خودشکوفایی
۵/۷۷۹	۴۱/۰۵	سبک های یادگیری

تعداد نمونه : ۱۶۵ نفر

نتایج جدول ۲-۴، نشان می‌دهد، در این تحقیق متغیر خودشکوفایی، حداکثر میانگین و متغیر سبک یادگیری آزمایشگری فعال حداقل میانگین را کسب نموده اند.

نتایج توصیف آماری، بررسی نرمال بودن توزیع نمرات متغیرهای پژوهش با استفاده از شاخص های کجی و کشیدگی داده ها در جدول ۳-۴ ارائه می گردد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

جدول ۴-۲ : نتایج شاخص های نرمال بودن نمرات متغیرهای پژوهش

کشیدگی		کجی		فراوانی	
خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد	آماره	آماره	
۰/۳۷۶	-۰/۶۰۶	۰/۱۸۹	-۰/۱۳۲	۱۶۵	سبک یادگیری تجربه عینی
۰/۳۷۶	-۰/۵۱۷	۰/۱۸۹	-۰/۱۶۴	۱۶۵	سبک یادگیری مشاهده تاملی
۰/۳۷۶	-۰/۴۴۸	۰/۱۸۹	-۰/۱۵۴	۱۶۵	سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی
۰/۳۷۶	-۰/۱۳۴	۰/۱۸۹	۰/۰۸۱	۱۶۵	سبک یادگیری آزمایشگری فعال
۰/۳۷۶	-۰/۵۵۳	۰/۱۸۹	۰/۰۸۹	۱۶۵	سبک های شناختی - نمره کل
۰/۳۷۶	-۰/۱۹۶	۰/۱۸۹	-۰/۰۴۰	۱۶۵	خودشکوفایی
۰/۳۷۶	-۰/۰۰۱	۰/۱۸۹	۰/۲۵۷	۱۶۵	سبک های یادگیری

نتایج جدول ۴-۳، نشان می‌دهد، نمرات کسب شده توسط متغیرها بمنظور بررسی توزیع نرمال در سطح ۰/۰۵ و با اطمینان ۹۵٪ محاسبه و مورد ارزیابی قرار گرفت، در این رابطه بر اساس قوانین آماری، مقادیر آماری بدست آمده مندرج در ستون کجی^۱ بایستی در محدوده عدد (±۳) و مقادیر ستون کشیدگی^۲ بایستی کمتر از عدد ۱۰ باشد تا بتوان بیان کرد که داده ها نرمال هستند یا نه، بنابراین با توجه به ارقام بدست آمده می توان نتیجه گرفت، نمرات داده ها در حالت توزیع نرمال است.

بررسی نتایج آماری، همبستگی (رابطه) بین متغیرهای تحقیق با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون در جدول ۴-۴ ارائه می گردد.

جدول ۴-۴ : ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

سبک های یادگیری	خودشکوفایی	
۱	۰/۵۷۲**	r
	۰/۰۰۱	p
۰/۵۵۶**	۰/۴۸۴**	r
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	p

سبک های یادگیری

سبک های شناختی - نمره کل

^۱- Skewness

^۲- Kurtosis

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

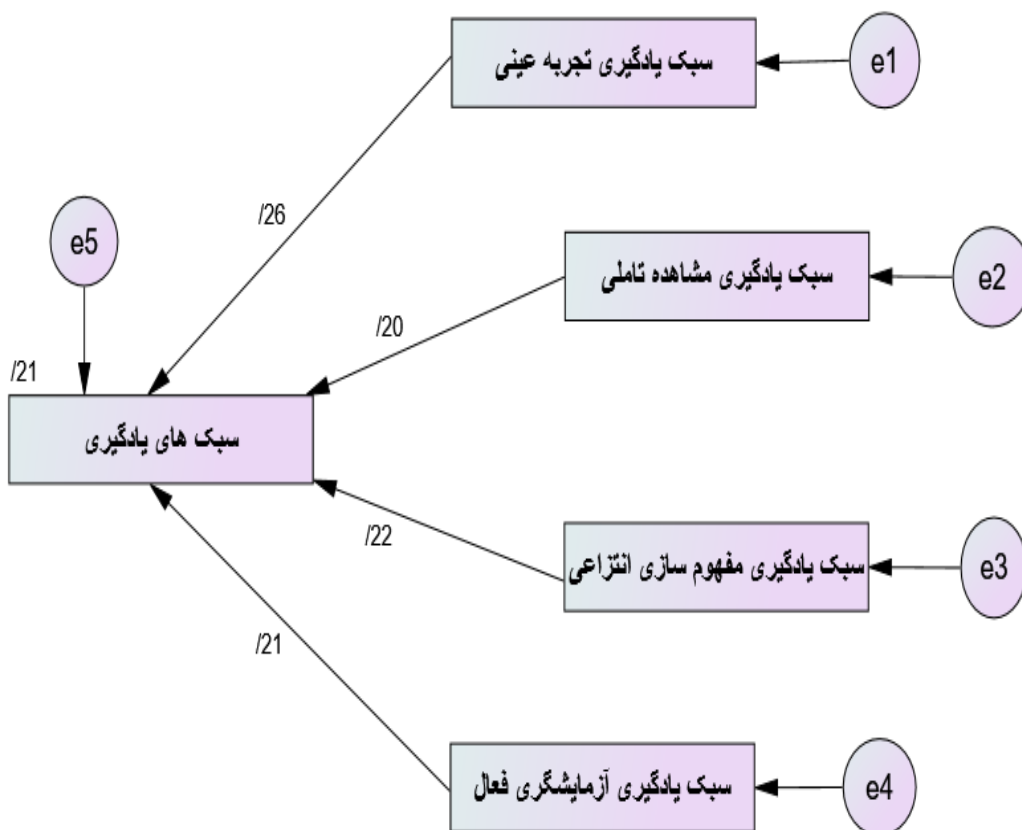
۰/۳۹۷**	۰/۳۴۴**	r	سبک یادگیری تجربه عینی
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	p	
۰/۳۷۷**	۰/۳۳۵**	r	سبک یادگیری مشاهده تاملی
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	p	
۰/۳۵۴**	۰/۲۹۹**	r	سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	p	
۰/۳۶۰**	۰/۳۱۷**	r	سبک یادگیری آزمایشگری فعال
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	p	

** : نشانه سطح معنی داری ۰/۰۱ تعداد نمونه : ۱۶۵ نفر ضریب همبستگی = R سطح معنی داری = P

نتایج جدول ۴-۴ نشان می دهد : ۱- بین متغیر سبک های شناختی نمره کل همراه با مولفه های ان و سبک های یادگیری در جهت مثبت رابطه وجود دارد و در سطح ۰/۰۱ معنی داری گردیده است، نتایج نشان دهنده این است که هر چه میزان سبک های شناختی در دانش آموزان افزایش یابد، موجب می گردد که سبک های یادگیری نیز در آنها افزایش یابد. ۲- بین متغیر سبک های شناختی نمره کل همراه با مولفه های ان و خودشکوفایی در جهت مثبت رابطه وجود دارد و در سطح ۰/۰۱ معنی داری گردیده است، نتایج نشان دهنده این است که هر چه میزان سبک های شناختی در دانش آموزان افزایش یابد، موجب می گردد که خودشکوفایی نیز در آنها افزایش یابد. ۳- بین متغیر خودشکوفایی و سبک های یادگیری در جهت مثبت رابطه وجود دارد و در سطح ۰/۰۱ معنی داری گردیده است، نتایج نشان دهنده این است که هر چه میزان خودشکوفایی در دانش آموزان افزایش یابد، موجب می گردد که سبک های یادگیری نیز در آنها افزایش یابد.

۴-۲- یافته های استنباطی پژوهش :

فرضیه اول : سبک های شناختی بر سبک های یادگیری دانش آموزان تاثیر دارد.

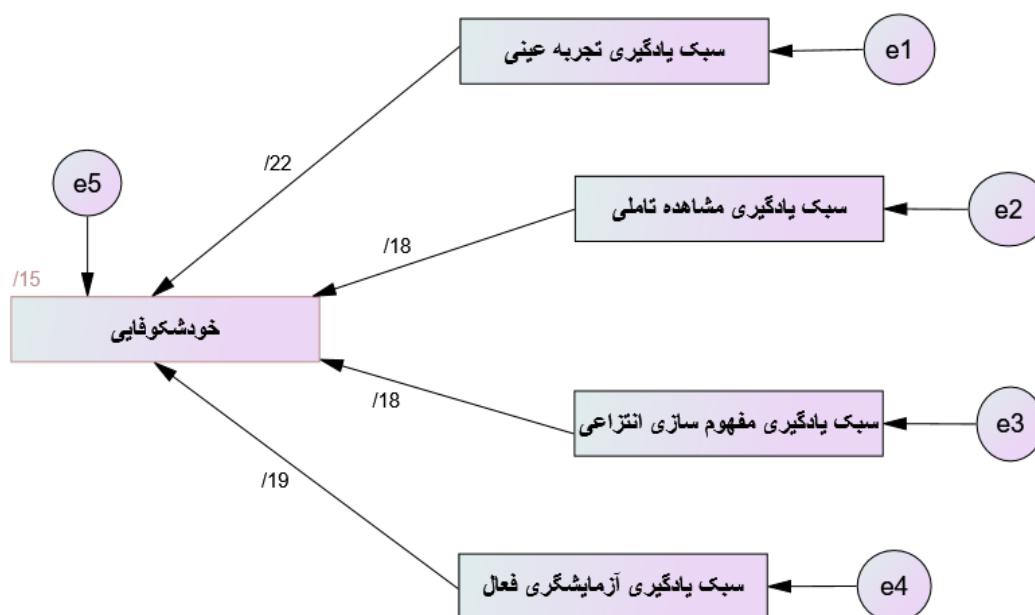
شکل ۴-۱، نتایج تاثیر سبک های شناختی بر سبک های یادگیری دانش آموزان

جدول ۴-۵ : نتایج تأثیر رگرسیونی سبک های شناختی بر سبک های یادگیری دانش آموزان

R^2	Sig	مقدار T	ضریب استاندارد β	خطای استاندارد E.S	ضریب غیر استاندارد B	متغیر وابسته	متغیر مستقل
۰/۲۱	۰/۰۰۴	۲/۸۸۰	۰/۲۰	۰/۲۱۸	۰/۶۲۸	سبک های یادگیری مشاهده تاملی	سبک یادگیری مشاهده تاملی
	۰/۰۰۲	۳/۳۰۵	۰/۲۱	۰/۲۴۶	۰/۷۴۹	سبک های یادگیری آزمایشگری فعال	سبک یادگیری آزمایشگری فعال
	۰/۰۰۱	۳/۷۸۴	۰/۲۶	۰/۲۶۱	۰/۹۷۸	سبک های یادگیری تجربه عینی	سبک یادگیری تجربه عینی
	۰/۰۰۱	۳/۲۲۸	۰/۲۲	۰/۲۲۸	۰/۷۳۵	سبک های یادگیری مفهوم سازی انتزاعی	سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی

با توجه به نتایج جدول ۴-۵، سبک یادگیری مشاهده تاملی با ضریب ۰/۲۰ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، سبک یادگیری آزمایشگری فعال با ضریب ۰/۲۱ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، سبک یادگیری تجربه عینی با ضریب ۰/۲۶ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی با ضریب ۰/۲۲ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، بر سبک‌های یادگیری دانش آموزان تاثیر گذاشته است. در این فرضیه متغیرهای مستقل به مقدار ۲۱ درصد، متغیر وابسته را تبیین نموده اند، از این رو فرضیه مورد تایید است.

فرضیه دوم: سبک‌های شناختی بر خودشکوفایی دانش آموزان تاثیر دارد.

شکل ۴-۲، نتایج تاثیر سبک‌های شناختی بر خودشکوفایی دانش آموزان

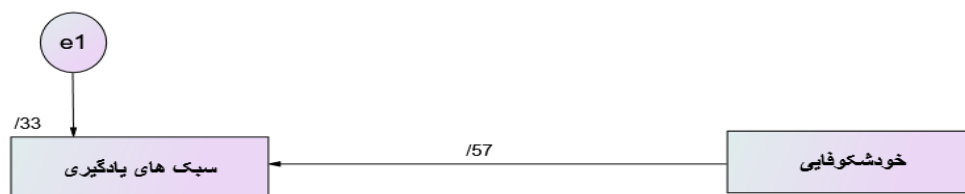
جدول ۴-۶: نتایج تأثیر رگرسیونی سبک‌های شناختی بر خودشکوفایی دانش آموزان

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب غیر استاندارد B	خطای استاندارد ES	ضریب استاندارد β	مقدار T	Sig	R^2
سبک یادگیری مشاهده تاملی	خودشکوفایی	۰/۹۰۹	۰/۳۶۱	۰/۱۸	۲/۵۱۷	۰/۰۱۲	۰/۱۵
سبک یادگیری آزمایشگری فعال	خودشکوفایی	۱/۰۴۹	۰/۴۰۸	۰/۱۹	۲/۵۷۲	۰/۰۱۰	

۰/۰۰۲	۳/۰۸۹	۰/۲۲	۰/۴۳۲	۱/۳۳۵	خودشکوفایی	سبک یادگیری تجربه عینی
۰/۰۱۳	۲/۴۹۷	۰/۱۸	۰/۳۷۷	۰/۹۴۲	خودشکوفایی	سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی

با توجه به نتایج جدول ۴-۶، سبک یادگیری مشاهده تاملی با ضریب ۰/۱۸ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، سبک یادگیری آزمایشگری فعال با ضریب ۰/۱۹ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، سبک یادگیری تجربه عینی با ضریب ۰/۲۲ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی با ضریب ۰/۱۸ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، بر خودشکوفایی دانش‌آموزان تاثیر گذاشته است. در این فرضیه متغیرهای مستقل به مقدار ۱۵ درصد، متغیر وابسته را تبیین نموده اند، از این رو فرضیه مورد تایید است.

فرضیه سوم: خودشکوفایی بر سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان تاثیر دارد.

شکل ۴-۳، نتایج تاثیر خودشکوفایی بر سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان

جدول ۴-۷: نتایج تأثیر رگرسیونی خودشکوفایی بر سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان

R ^۲	Sig	مقدار T	ضریب استاندارد β	خطای استاندارد E.S	ضریب غیر استاندارد B	متغیر وابسته	متغیر مستقل
۰/۳۳	۰/۰۰۱	۸/۹۳۲	۰/۵۷	۰/۰۴۱	۰/۳۶۴	سبک های یادگیری	خودشکوفایی

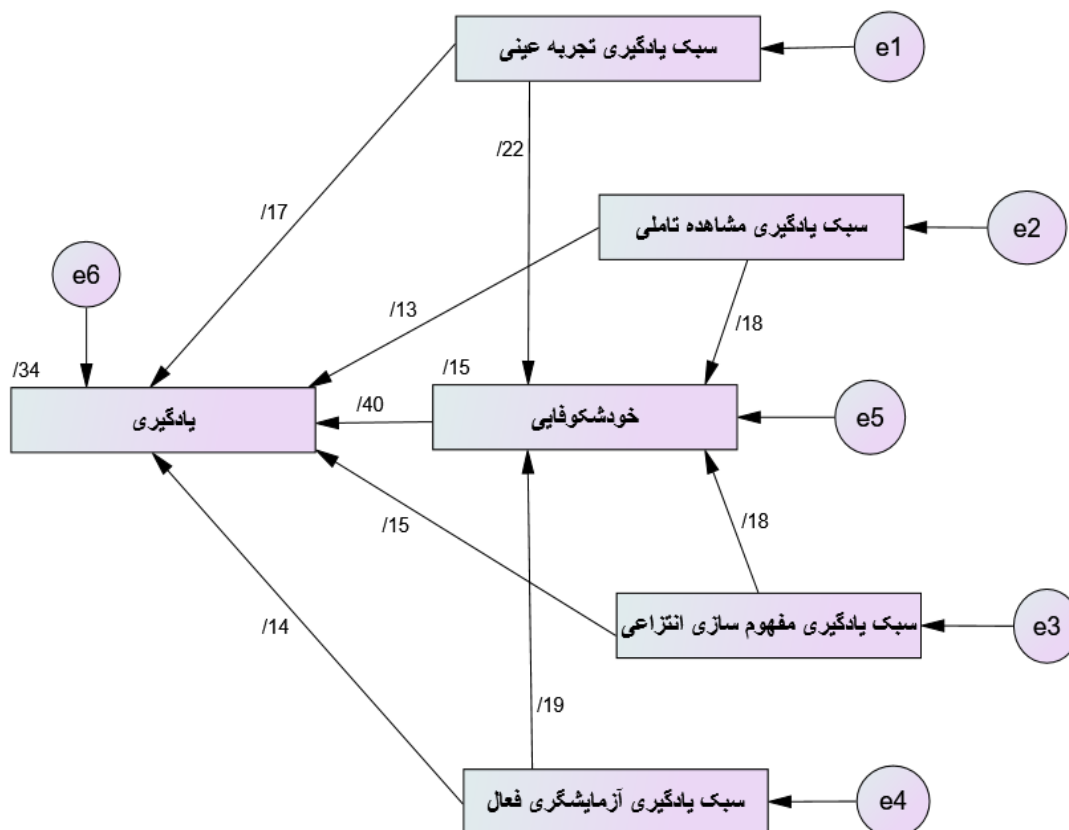
با توجه به نتایج جدول ۴-۷، خودشکوفایی با ضریب ۰/۵۷ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱ بر سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان تاثیر گذاشته است. در این فرضیه متغیر مستقل به مقدار ۳۳ درصد، متغیر وابسته را تبیین نموده است، از این رو فرضیه مورد تایید است.

فرضیه چهارم: در ارتباط بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان، خودشکوفایی نقش واسطه‌ای دارد.

(یافته‌های مربوط به آزمون مدل پیشنهادی):

به منظور آزمون مدل و بررسی برازش الگوی پیشنهادی با داده‌ها، برازندگی مدل مورد بررسی قرار گرفت. به بیانی دیگر، به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش و بررسی روابط مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای تحقیق، یک مدل بر اساس پیشینه تحقیق طراحی شد و فرضیه‌های مربوط به روابط مستقیم و غیر مستقیم، با استفاده از نرم افزار AMOS_{۲۲} مورد بررسی قرار می‌گیرد.

به منظور بررسی فرضیه‌های تحقیق، چینش متغیرها بر اساس مدل ۴-۴ ترسیم شده است که در آن تاثیر متغیرهای مستقل بر متغیر نقش واسطه‌ای و وابسته مورد بررسی قرار می‌گیرد.

مدل ۴-۴. ضرایب رگرسیونی استاندارد، تاثیر متغیر خودشکوفایی به عنوان متغیر نقش واسطه‌ای در ارتباط بین سبک‌های

شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان

جدول ۴-۸: جدول شاخص‌های برازش مدل مورد مطالعه در پژوهش حاضر

شاخص های برازش	X ² /df	p	GFI	AGFI	CFI	RMSEA
حد استاندارد	بیشتر از ۵	کمتر از ۰/۰۱	۰/۹۰ و بالاتر	۰/۹۰ و بالاتر	۰/۹۰ و بالاتر	بین ۰/۰۲ تا ۰/۰۸
پارامترهای بدست آمده	۹/۲۳	۰/۰۰۱	۰/۹۰	۰/۹۱	۰/۹۱	۰/۰۵

نتیجه جدول ۴-۸، نشان دهنده شاخص های برازش مدل ۴-۴ می باشد، همانطور که مشخص می باشد بر اساس پارامترهای بدست آمده، مدل از برازش مطلوب برخوردار است.

جدول ۴-۹: مشخصه آماری ضرایب رگرسیونی استاندارد، تاثیر متغیر خودشکوفایی به عنوان متغیر نقش واسطه ای در ارتباط

بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان

متغیر پیش بین	مسیر	متغیر وابسته	ضریب غیر استاندارد	خطای معیار	ضریب استاندارد	نسبت بحرانی	سطح معناداری	وارianس تبیین شده
			B	S.E.	β	T	P	R ²
سبک یادگیری مشاهده تاملی	<---	خودشکوفایی	۰/۹۰۹	۰/۳۶۱	۰/۱۸	۲/۵۱۷	۰/۰۱۲	
سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی	<---	خودشکوفایی	۰/۹۴۲	۰/۳۷۷	۰/۱۸	۲/۴۹۷	۰/۰۱۳	
سبک یادگیری تجربه عینی	<---	خودشکوفایی	۱/۳۳۵	۰/۴۳۲	۰/۲۲	۳/۰۸۹	۰/۰۰۲	
سبک یادگیری آزمایشگری فعال	<---	خودشکوفایی	۱/۰۴۹	۰/۴۰۸	۰/۱۹	۲/۵۷۲	۰/۰۱۰	
سبک یادگیری مشاهده تاملی	<---	یادگیری	۰/۴۰۱	۰/۲۰۲	۰/۱۳	۱/۹۸۱	۰/۰۴۸	۰/۳۴
سبک یادگیری آزمایشگری فعال	<---	یادگیری	۰/۴۸۷	۰/۲۲۸	۰/۱۴	۲/۱۳۲	۰/۰۳۳	
سبک یادگیری تجربه عینی	<---	یادگیری	۰/۶۵۳	۰/۲۴۴	۰/۱۷	۲/۶۷۵	۰/۰۰۷	
سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی	<---	یادگیری	۰/۵۰۰	۰/۲۱۱	۰/۱۵	۲/۳۶۵	۰/۰۱۸	
خودشکوفایی	<---	یادگیری	۰/۲۵۰	۰/۰۴۳	۰/۴۰	۵/۸۳۲	۰/۰۰۰۵	

نتایج جدول ۴-۹ و شکل ۴-۴، نشان می‌دهد، سبک‌های شناختی به عنوان متغیر مستقل بر متغیر وابسته یادگیری و بر متغیر واسطه‌ای خودشکوفایی تاثیر مثبت گذاشته و در سطح ۰/۰۱ و ۰/۰۵ معنی دار گردیده است، از این رو جهت بررسی تاثیر نقش واسطه‌ای متغیر خودشکوفایی در ارتباط بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان لازم است که بر اساس آزمون بارن - کنی نتایج فرضیه چهارم را نسبت به فرضیه یک مقایسه نمود، بعد از مقایسه متوجه می‌شویم که در فرضیه یک (مدل ۴-۱)، با تاثیر مولفه‌های متغیر سبک‌های شناختی بر سبک‌های یادگیری به مقدار ۲۱ درصد از واریانس سبک‌های یادگیری تبیین شده است، در صورتیکه در فرضیه چهارم با دخالت و نقش میانجی متغیر خودشکوفایی در ارتباط بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان ضمن کاهش ضریب تاثیرات به مقدار ۳۴ درصد از واریانس سبک‌های یادگیری تبیین شده است. بنابراین بطور کلی نتیجه می‌شود که نقش میانجی خودشکوفایی تاثیر قویتری بر افزایش سبک‌های یادگیری دانش آموزان گذاشته است، از این رو فرضیه مورد تایید است. ضمناً در ادامه محاسبه تاثیرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرها ارائه می‌گردد.

جدول ۴-۱۰: اثرات مستقیم و غیر مستقیم بر اساس مدل ۴-۴ با استفاده از آزمون بوت/استارپ

سطح معنی داری p- value	حد بالا	حد پایین	ضریب اثر غیرمستقیم	ضریب اثر مستقیم	متغیرهای وابسته	مسیرها	متغیرهای مستقل
			*	۰/۱۸	خودشکوفایی	←	سبک یادگیری مشاهده تاملی
			*	۰/۱۸	خودشکوفایی	←	سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

				۰/۲۲	خودشکوفایی ←	سبک یادگیری تجربه عینی
				۰/۱۹	خودشکوفایی ←	سبک یادگیری آزمایشگری فعال
۰/۰۱۴	۰/۱۴	۰/۰۲	۰/۰۷	۰/۱۳	یادگیری ←	سبک یادگیری مشاهده تاملی
۰/۰۱۱	۰/۱۴	۰/۰۲	۰/۰۷	۰/۱۴	یادگیری ←	سبک یادگیری آزمایشگری فعال
۰/۰۰۴	۰/۱۵	۰/۰۴	۰/۰۹	۰/۱۷	یادگیری ←	سبک یادگیری تجربه عینی
۰/۰۱۵	۰/۱۳	۰/۰۲	۰/۰۷	۰/۱۵	یادگیری ←	سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی
		۰	۰/۴۰	یادگیری ←		خودشکوفایی

نتیجه جدول ۴-۱۰، نشان دهنده اثرات مستقیم و اثرات غیر مستقیم متغیرها بر یکدیگر می باشد، به طوری که سبک یادگیری مشاهده تاملی، سبک یادگیری آزمایشگری فعال، سبک یادگیری تجربه عینی، سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی، از طریق خودشکوفایی بر سبک های یادگیری دانش آموزان با ضرایب بین ۰/۰۷ تا ۰/۰۹ به صورت مثبت تاثیر غیر مستقیم گذاشته و در سطح ۰/۰۱ معنی داری گردیده است.

بحث و نتیجه گیری:

فرضیه های پژوهش:

فرضیه اول: سبک های شناختی بر سبک های یادگیری دانش آموزان تاثیر دارد.

نتایج نشان داد، سبک یادگیری مشاهده تاملی با ضریب ۰/۲۰ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، سبک یادگیری آزمایشگری فعال با ضریب ۰/۲۱ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، سبک یادگیری تجربه عینی با ضریب ۰/۲۶ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی با ضریب ۰/۲۲ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری ۰/۰۱، بر سبک های یادگیری دانش آموزان تاثیر گذاشته است. در این فرضیه متغیرهای مستقل به مقدار ۲۱ درصد، متغیر وابسته را تبیین نموده اند، از این رو فرضیه مورد تایید قرار گرفت. نتیجه این تحقیق با تحقیقات یوسفی پور (۱۴۰۱) خلیل پور و همکاران (۱۳۹۹) اعظم پور و همکاران (۱۳۹۶) باکر و علی^۱ (۲۰۱۳) واکاس^۲ و همکاران (۲۰۱۲) شی^۳ (۲۰۱۱) لی^۱ و همکاران (۲۰۰۹) همسو می باشد. جهت تبیین این فرضیه می توان بیان کرد، سبک شناختی یکی از مباحثی است که به تفاوت های فردی در جریان یادگیری اشاره دارد و با ورود آن به ادبیات روانشناسی تعاریف

^۱ - Bakr and Ali

^۲ -Vakas

^۳ -Shi

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

گوناگونی برای آن ارائه شده است. افراد از لحاظ توانایی های ذهنی، روش های آموختن، سبک و سرعت یادگیری، علاقه و انگیزش نسبت به کسب دانش و انجام فعالیت های تحصیلی با هم تفاوت دارند. در واقع یکی از موضوعات مرتبط با تفاوت های فردی در یادگیری روش ها و راههای یادگیری آنهاست. از عواملی که هر فرد با خود به موقعیت یادگیری می آورد، روشهای یادگیری است. اگرچه تمام انسانها توانایی یادگیری دارند، اما میزان و نحوه ی یادگیری انسان ها ، حتی در موقعیتی یکسان، متفاوت است. شاید یکی از مهمترین دلایل آن روشهای یادگیری متفاوت آنان باشد. سبک های شناختی به چگونگی یادگیری یادگیرنده اشاره می کند و به عنوان «راه های شخصی که در آن افراد اطلاعات را در جریان یادگیری مفاهیم و اصول پردازش می کنند به شمار می رود. سبک شناختی به باورها و رفتارهایی که به وسیله دانش آموزان به کار می روند تا به یادگیری آنان در یک موقعیت کمک کنند گفته می شود و هر دانش آموز سبک شناختی خاص خودش را دارد، از همین رو می توان بیان کرد که یکی از متغیرهایی که با یادگیری دانش آموزان می تواند در ارتباط باشد، سبک های شناختی است که به صورت هوشمندانه، ترجیحات افراد را برای کسب دانش و در صورت لزوم اصلاح آن سازمان دهی می کند. سبک های شناختی از نظر ویتکین، دونالد، فیلیپ و التمن روش هایی هستند که یک فرد برای نزدیک شدن به طیف وسیعی از موقعیت ها به کار می برد. سبک های شناختی فرایند روش های مدیریت یادگیری را در دانش آموزان تقویت می کند و نشان می دهد که یک فرد به چه شکلی به یاد می آورد و یا فکر می کند. سبک شناختی یکی از مباحثی است که به تفاوت های فردی در جریان یادگیری اشاره دارد. افراد از لحاظ توانایی های ذهنی، روش های آموختن، سبک و سرعت یادگیری، علاقه و انگیزش نسبت به کسب دانش و انجام فعالیت های تحصیلی با هم تفاوت دارند. در واقع یکی از موضوعات مرتبط با تفاوت های فردی در یادگیری روش ها و راههای یادگیری آنهاست. از عواملی که هر فرد با خود به موقعیت یادگیری می آورد، روشهای یادگیری است. اگرچه تمام انسانها توانایی یادگیری دارند، اما میزان و نحوه ی یادگیری انسان ها ، حتی در موقعیتی یکسان، متفاوت است و شاید یکی از مهمترین دلایل آن روش های یادگیری متفاوت آنان باشد. سبک های شناختی بستگی به چگونگی یادگیری یادگیرنده دارد و یکی از راههایی است که در آن افراد و عبارتی دانش آموزان اطلاعات را در جریان یادگیری مفاهیم و اصول پردازش می کنند. در حقیقت شناخت، فرایندهای کمک به یادگیری، یادآوری و تفکر است و ویژگی های هستند که به افراد مربوط می شود و شیوه ای

Lee-1

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

است که دانش آموزان می توانند با آن به سازماندهی و پردازش اطلاعات بپردازند. بر این اساس می توان انتظار داشت که سبک های شناختی به شیوه های مختلف می تواند در پیشرفت و یادگیری دانش آموزان تاثیر داشته باشد.

باکر و علی^۱ (۲۰۱۳) پژوهشی با عنوان سبک های شناختی در یادگیری و آموزش با کیفیت دانش آموزان: کاوشی در مسائل اساسی انجام دادند. سبک های شناختی حوزه تحقیقات روان شناسی آموزش و پرورش هستند که به دلیل پیشرفت فناوری های یادگیری که یادگیری فردی را در راستای سبک های شناختی فردی دانش آموزان تضمین می کنند، اهمیت بیشتری پیدا می کنند، اما صرف نظر از این، مسائل زیادی در رابطه با مدل های موجود سبک های شناختی وجود دارد. نتایج نشان داد که سبک های شناختی، دارای اهمیت و نقش بالقوه در کمک به دانش آموزان در یادگیری هستند. شی^۲ (۲۰۱۱) پژوهشی با عنوان بررسی رابطه سبک های شناختی و راهبردهای یادگیری انجام دادند. نتایج نشان می دهد که سبک های شناختی تأثیر معناداری بر انتخاب راهبردهای یادگیری فراگیران دارد. لی^۱ و همکاران (۲۰۰۹) پژوهشی با عنوان شناخت سبک شناختی و سبک یادگیری و کاربرد آنها در آموزش و یادگیری در مهندسی انجام دادند. نتایج نشان داد که بین سبک شناختی و سبک یادگیری و کاربرد آنها در آموزش رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم: سبک های شناختی بر خودشکوفایی دانش آموزان تاثیر دارد.

نتایج نشان داد، سبک یادگیری مشاهده تاملی با ضریب $0/18$ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری $0/01$ ، سبک یادگیری آزمایشگری فعال با ضریب $0/19$ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری $0/01$ ، سبک یادگیری تجربه عینی با ضریب $0/22$ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری $0/01$ ، سبک یادگیری مفهوم سازی انتزاعی با ضریب $0/18$ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری $0/01$ ، بر خودشکوفایی دانش آموزان تاثیر گذاشته است. در این فرضیه متغیرهای مستقل به مقدار 15 درصد، متغیر وابسته را تبیین نموده اند، از این رو فرضیه مورد تایید قرار گرفت. نتیجه این تحقیق همسو نداشت. جهت تبیین این فرضیه می توان بیان کرد، روشها و یا سبک های شناختی همان روشهای یادگیری شناختی هستند که از طریق آن شخص موضوعات را ادراک می کند، اطلاعات را به خاطر می سپارد، درباره ی مطالب می اندیشد و مسائل را

^۱ - Bakr and Ali

^۲ - Shi

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

حل می کند. این روشها بسیار متنوع اند و مهمترین آنها عبارتند از روش های وابسته به زمینه و نابسسته به زمینه، تکنامی، تاملی، روش های مفهوم سازی انتزاعی، روش های پردازش کننده کلامی در برابر پردازش کننده دیداری می باشد. در رابطه با سبک شناختی تجربه عینی می توان گفت که در این مرحله از چرخه یادگیری، فرد از طریق تجارب ویژه، ارتباط با مردم و حساسیت به احساسات افراد را یاد می گیرد و فرد بیش تر بر احساسات درونی و توانایی های خود متکی است تا بر یک رویکرد نظام دار نسبت به حل مسئله و موقعیت ها. بنابراین فرد در این مرحله به احساسات خود اعتماد می کند و نمی تواند ذهنی باز داشته باشد و نسبت به امور و قضایا به صورت انعطاف پذیر عمل کند. تجربه عینی را می توان معادل فعل احساس کردن دانست. در واقع یادگیرنده ای که شیوه ی یادگیری تجربه ی عینی دارد از تجارب خاص می آموزد، با دیگران ارتباط برقرار می نماید، و نسبت به احساس خود و افراد دیگر حساس است. در رابطه با سبک شناختی مشاهده ی تاملی می توان اشاره کرد که این بعد مشاهده دقیق قبل از قیاس و قضاوت، نظاره چیزها و اشیاء از جنبه های مختلف و جست و جوی مفاهیم و معنای چیزها را در بر می گیرد. بیش تر اندیشه ها و موقعیت ها را از دیدگاه های متفاوت درک می کند. ولی الزاماً اقدامی انجام نمی دهد. همچنین، فرد برای تشکیل عقاید خود به افکار و نظریه ها مراجعه می کند. مشاهده تاملی را می توان معادل فعل تماشا کردن دانست. در واقع شیوه ی مشاهده ی تاملی بر مشاهده ی دقیق پیش از داوری، دیدن امور از زوایای مختلف، و جستجو برای کسب معانی امور استوار است. در رابطه با سبک شناختی مفهوم سازی انتزاعی می توان گفت که این بعد شامل تحلیل منطقی دیدگاه ها، طراحی اصولی و منظم، و ادراک عقلانی موقعیت ها می شود. بر این اساس، در این مرحله از یادگیری، فرد برای درک مسایل و موقعیت ها بیش تر از منطق و تفکر استفاده می کند تا احساس. مفهوم سازی انتزاعی را می توان معادل فعل فکر کردن دانست. شخص دارای شیوه ی مفهوم سازی انتزاعی بر تحلیل منطقی از اندیشه ها تأکید می ورزد، در کارهای خود طرح ریزی نظام دار را به کار می بندد، و با توجه به درک و فهم اندیشه مندانه از امور عمل می کند. در رابطه با سبک آزمایشگری فعال اشاره می گردد که این بعد توان فراهم آوری اسباب کار، ریسک و تأثیرگذاری در افراد و وقایع را در طول عمل شامل می شود. در این مرحله، یادگیری شکلی فعال می یابد، یعنی به صورت تجربه کردن برای تأثیرگذاری و تغییر موقعیت درمی آید. همچنین، فرد صرفاً موقعیت را مشاهده نمی کند، بلکه علاقه ای واقعی و روی آورد فعالی به مسئله دارد. آزمایشگری فعال را می توان معادل فعل انجام دادند دانست. شیوه ی آزمایشگری

Lee-1

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

فعال شامل توانایی انجام دادن امور، خطر کردن، و تأثیر گذاشتن بر دیگران از راه عمل کردن است. در کل می توان نتیجه گرفت که بر اساس مطالب ذکر شده سبک های شناختی می تواند خودشکوفایی دانش آموزان را تقویت کند.

فرضیه سوم : خودشکوفایی بر سبک های یادگیری دانش آموزان تأثیر دارد.

نتایج نشان داد، خودشکوفایی با ضریب $0/57$ به صورت مستقیم (مثبت) در سطح معنی داری $0/01$ بر سبک های یادگیری دانش آموزان تأثیر گذاشته است. در این فرضیه متغیر مستقل به مقدار 33 درصد، متغیر وابسته را تبیین نموده است، از این رو فرضیه مورد تایید قرار گرفت. نتیجه این تحقیق با تحقیقات دهقانی فیروزآبادی (۱۴۰۰) کاکلیان (۱۳۹۹) سویانتو^۱ و همکاران (۲۰۲۱) همسو می باشد. جهت تبیین این فرضیه می توان بیان کرد، خودشکوفایی گرایش ذاتی انسان برای به حداکثر رساندن استعدادها و قابلیت های آنها است که بر اساس آن فرد می تواند با بهره گیری حداکثر از نیروی بالقوه خود و رسیدن به نقطه نایل گردد. افزایش خودشکوفایی در افراد و بخصوص دانش آموزان موجب می گردد که آنها بتوانند حداکثر توانایی های بالقوه خود را فراتر از نیازهای اولیه خود بدست آورند.

مازلو معتقد است که خودشکوفایی یک لحظه عظیم نیست، یک تجربه نیست، بلکه یک فرآیند آرام و تدریجی است. او معتقد است که خودشکوفایی، مساله یک لحظه مهم نیست؛ بلکه به درجات صورت می گیرد. به نظر او خودشکوفایی، مرحله ای انجام می پذیرد یعنی به صورت پیشرفت های کوچکی که یکی بعد از دیگری حاصل می شود و خودرانشان می دهد. راجرز انگیزش شکوفایی و تحقق بخشیدن خویش را مهمترین انگیزش ذاتی در کل ارگانسیم می داند. این انگیزشگی به صورت یک فرآیند مستمر و دائمی است و ارگانسیم را به سوی هر چه متکامل تر شدن و پیچیدگی بیشتر سوق می دهد. به عقیده راجرز، شخص کامل نتیجه مطلوب رشد روانی و تکامل اجتماعی است (راجرز، ۱۳۹۶). راجرز فرآیند خودشکوفایی را حرکت در مسیری می داند که ارگانسیم مایل به رفتن در آن است به شرط اینکه از «آزادی درونی» برخوردار باشد. آزادی درونی از نظر او نداشتن عقده، نداشتن حالات دفاعی، انبساط خاطر و فقدان حس تهدید است. مولانا نیز گرایش به شکوفایی و خودشکوفایی را یک جریان پیوسته می داند. به نظر او نیز خودشکوفایی پیوستن به ابدیت بی پایان است. مولانا گرایش شدن را در ارگانسیم

^۱ - Suyanto

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

انسان بصورت متوالی و پله پله می‌داند. به اعتقاد او نفس انسان به عنوان بخشی از وجود الهی مدام دستخوش تحول است و مسیر شدن را می‌پیماید تا تمامی استعدادهای بالقوه آن به فعل در آید (همان، ۱۳۹۵، ص ۸۳). بنابراین به طور کلی در مورد افراد خوشکویا و بخصوص دانش آموزان می‌توان گفت که، خودشکوفایی بازنمایی حالت روانی بهینه برای دانش آموزان را ایجاد می‌کند و به عنوان یک کوشش درون زاد، برای به حداکثر رساندن استعدادهای آنها می‌تواند موثر واقع شود و موجب رشد شخصی شود. همچنین افراد خودشکویا، خود را با طبیعت انسانی و جائز الخطا بودن می‌پذیرند و خود را در مقابل مشکلات و سختی‌ها ایمن می‌کنند و نیازی به رفتار دفاعی ندارند و به آسانی مورد تهدید واقع نمی‌شوند، چون این افراد نسبت به محیط و محرک‌ها، حساس و آگاه هستند و مکان کنترل آن‌ها بیشتر درونی است تا بیرونی و بنابراین، خودمختار و مستقل هستند و سیستم ارزشی خود را ایجاد می‌نمایند. هم‌چنین آنها قادرند روابط میان فردی مناسب ایجاد نمایند و نسبت به دیگران پذیرش، احترام و حس همدلی ایجاد نمایند، از همین رو این دانش آموزانی که واجد این صفات باشند می‌توانند یادگیری را در خود افزایش دهند.

فرضیه چهارم: در ارتباط بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان، خودشکوفایی نقش واسطه‌ای دارد.

نتایج نشان داد، سبک‌های شناختی به عنوان متغیر مستقل بر متغیر وابسته یادگیری و بر متغیر واسطه‌ای خودشکوفایی تاثیر مثبت گذاشته و در سطح $0/01$ و $0/05$ معنی دار گردیده است، از این رو جهت بررسی تاثیر نقش واسطه‌ای متغیر خودشکوفایی در ارتباط بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان لازم است که بر اساس آزمون بارن - کنی نتایج فرضیه چهارم را نسبت به فرضیه یک مقایسه نمود، بعد از مقایسه متوجه می‌شویم که در فرضیه یک (مدل ۴-۱)، با تاثیر مولفه‌های متغیر سبک‌های شناختی بر سبک‌های یادگیری به مقدار ۲۱ درصد از واریانس سبک‌های یادگیری تبیین شده است، در صورتیکه در فرضیه چهارم با دخالت و نقش میانجی متغیر خودشکوفایی در ارتباط بین سبک‌های شناختی و سبک‌های یادگیری دانش آموزان ضمن کاهش ضریب تاثیرات به مقدار ۳۴ درصد از واریانس سبک‌های یادگیری تبیین شده است. بنابراین بطور کلی نتیجه می‌شود که نقش میانجی خودشکوفایی تاثیر قویتری بر افزایش سبک‌های یادگیری دانش آموزان گذاشته است، از این رو فرضیه مورد تایید قرار گرفت. نتیجه این تحقیق همسو نداشت. جهت تبیین این فرضیه می‌توان بیان کرد، افراد خودشکویا دارای ادراک کارآمد از واقعیت، پذیرش خود، دیگران و طبیعت،

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

خودانگیزگی، مسأله‌مداری، علاقه اجتماعی، روابط بین فردی مطلوب، خلاقیت و موارد دیگر می‌باشند و این ویژگی‌ها در بسیاری موارد در افراد بخصوص دانش‌آموزان دیده می‌شود. باید گفت که خودشکوفایی با عوامل متعددی مرتبط است و این بدین معنا نیست که همه افراد خودشکوفای، ضرورتاً در همه زمینه‌ها در تقویت یادگیری خود کوشا هستند و در جهت حل مشکل بایستی افراد دارای ادراک کارآمد از واقعیت، پذیرش خود، دیگران و طبیعت، خودانگیزگی، مسأله‌مداری را در خود تقویت کنند تا بتوانند در امور تحصیلی پیرفت کنند. خودشکوفایی را می‌توان ابراز خود به عنوان یک شخصیت بی‌همتا دانست. خودشکوفایی، نیازمند خودآگاهی است و در این رابطه مدارس، دبیرستان‌ها، باید دانش‌آموزان را نسبت به توانایی‌ها و استعدادشان آگاه سازند تا آنان در آغاز تحصیل بتوانند این حقیقت مهم را بدانند و خودشکوفایی را در خود تقویت کنند، چون این اقدام توسط دانش‌آموزان و یاری دیگران در شکوفاسازی خویش، تلاش برای پرداختن به خود، به نوعی انحطاط ناسالم خودپرستی منجر می‌شود. خودشکوفایی بازنمایی حالت روانی بهینه برای دانش‌آموزان را ایجاد می‌کند و به عنوان یک کوشش درون‌زاد، برای به حداکثر رساندن استعدادهای آنها می‌تواند موثر واقع شود و موجب رشد شخصی شود. همچنین افراد خودشکوفای، خود را با طبیعت انسانی و جائز الخطا بودن می‌پذیرند و خود را در مقابل مشکلات و سختی‌ها ایمن می‌کنند و نیازی به رفتار دفاعی ندارند و به آسانی مورد تهدید واقع نمی‌شوند، چون این افراد نسبت به محیط و محرک‌ها، حساس و آگاه هستند و مکان کنترل آن‌ها بیشتر درونی است تا بیرونی و بنابراین، خودمختار و مستقل هستند و سیستم ارزشی خود را ایجاد می‌نمایند. هم‌چنین آنها قادرند روابط میان فردی مناسب ایجاد نمایند و نسبت به دیگران پذیرش، احترام و حس‌همدلی ایجاد نمایند، از همین رو این دانش‌آموزانی که واجد این صفات باشند می‌توانند یادگیری را در خود افزایش دهند. از همین رو به طور کلی با توجه به مطالب ذکر شده این نتیجه را می‌توان گرفت که خودشکوفایی را زمانی دانش‌آموزان می‌توانند در خود افزایش دهند که ادراک کارآمد از واقعیت، پذیرش خود، پذیرش دیگران و طبیعت، خودانگیزگی، مسأله‌مداری، علاقه اجتماعی، روابط بین فردی مطلوب، خلاقیت را در خود تقویت کرده تا بتوانند در مدرسه میزان یادگیری خود را افزایش دهند.

۵-۳- محدودیت‌ها و پیشنهادهای:

۵-۳-۱- محدودیت‌های پژوهش:

(۱) به دلیل این که پژوهش در گروهی از دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان ارسنجان صورت گرفته است، لذا نتایج

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

این تحقیق قابل تعمیم به سایر دانش آموزان نمی باشد و بایستی در این رابطه جانب احتیاط را رعایت نمود.

۲) عدم آشنایی تعدادی از دانش آموزان پایه ششم با پژوهش و امور تحقیقاتی.

۳) محدود شدن ابزار گرد آوری اطلاعات به پرسش نامه و عدم استفاده از روش های دیگر.

۴) پژوهش حاضر از نوع توصیفی - همبستگی بود و در استنباط مقایسه ای نتایج از آن باید احتیاط نمود.

۵-۳-۲- پیشنهادهای پژوهشی:

۱. پیشنهاد می گردد جهت گرد آوری اطلاعات از ابزار غیر از پرسشنامه استفاده گردد (به عنوان نمونه مصابه، مشاهده و ...).

۲. پیشنهاد می گردد این پژوهش بر روی دانش آموزان پایه های دیگر و یا مقاطع دیگر تحصیلی مورد سنجش قرار گیرد.

۳. پیشنهاد می گردد که در رابطه با متغیرهای بکار رفته در پژوهش حاضر از تحقیق مقایسه ای جهت مقایسه متغیرها بر اساس جنسیت دانش آموزان سنجش شود.

۴. پیشنهاد می شود که این پژوهش بر روی پسران و دختران دانش آموزان دوره ابتدایی به صورت جداگانه نیز انجام شود و نتایج مقایسه گردد.

۵. پیشنهاد می گردد این تحقیق بر روی دانش آموزان دوره ابتدایی سایر شهرستان ها و در سطح استانی و کشوری نیز انجام شود و نتایج مقایسه گردد.

۵-۳-۳- پیشنهادهای کاربردی:

۱. با توجه به تاثیر مثبت سبک های شناختی و بخصوص نقش قوی متغیر خودشکوفایی بر سبک های یادگیری دانش آموزان پیشنهاد می شود که در مدارس به این متغیرها اهمیت داده و مورد توجه قرار گیرد.

۲. پیشنهاد می گردد مدارس برای دانش آموزان در جهت تفهیم خودشکوفایی کلاس های آموزشی را در قالب کارگاه های آموزشی بزرگزار نماید تا دانش آموزان بتوانند در افزایش سبک های یادگیری قدم بردارند.

۳. پیشنهاد می شود در مورد متغیر خودشکوفایی در مدارس سعی شود طوری برنامه ریزی شود که دانش آموزان در امور تحصیلی احساس لذت و آرامش کنند تا بتوانند در امر یادگیری بیشتر قدم بردارند.

۴. پیشنهاد می شود در مورد متغیر خودشکوفایی در مدارس سعی شود تا دانش آموزان با عشق و دوستی بتوانند به صورت کلامی و عملی با دیگران ارتباط برقرار کنند، چرا که این مورد می تواند موجب افزایش خودشکوفایی آنها شود.

۵. پیشنهاد می شود در مورد متغیر خودشکوفایی در مدارس سعی شود به دانش آموزان تفهیم شود تا آنها به عنوان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- یک انسان در پی شناخت و ایفای نقش خود قدم بردارند.
۶. پیشنهاد می شود در مورد متغیر خودشکوفایی احساسات و افکار مثبت در دانش آموزان ارتقا یابد.
۷. پیشنهاد می شود در مورد متغیر خودشکوفایی دانش آموزان در ارائه طرح ها یا اهداف شخصی تقویت شوند.
۸. پیشنهاد می شود در مورد متغیر خودشکوفایی دانش آموزان را در مورد زندگی آینده و موفقیت بیشتر در امور تحصیلی و سبک های یادگیری جلسات مشترک توسط مسولین مدارس و والدین برگزار شود.
۹. پیشنهاد می گردد سازمان آموزش و پرورش بتواند از نتایج تحقیق حاضر بهره برد.

منابع فارسی

- آزادمنش، یاسین؛ عظیمیان، جلیل؛ ضیغمی، رضا و جهانی هاشمی، حسن. (۱۳۹۲). بررسی همبستگی سبک‌های یادگیری با برخی ویژگی‌های دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین با استفاده از الگوی وارک.
- حبیبی، عبدالله (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین سبک‌های شناختی و یادگیری خود تنظیمی بادست برتری در دانشجویان، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی
- خلیل پور، زهره و اقدسی، محمدتقی و زمانی ثانی، سید حجت، ۱۳۹۹، بررسی تأثیر رابطه‌ی سبک‌های شناختی و میزان یادگیری آشکار و ضمنی بر زمان واکنش زنجیره‌ای، پنجمین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در تربیت بدنی، علوم ورزشی و قهرمانی، تهران
- خلیل پور، زهره و اقدسی، محمد تقی و زمانی ثانی، سید حجت، ۱۳۹۴، بررسی تأثیر سبک‌های یادگیری و سبک‌های شناختی در دانشجویان با اثر تعدیل‌کنندگی مقاطع تحصیلی و جنیست، همایش ملی تازه‌های پژوهش در علوم ورزشی، اردبیل
- دهقانی فیروزآبادی، محمدحسین (۱۴۰۰). بررسی رابطه بین سبک‌های یادگیری با پیشرفت تحصیلی و خودشکوفایی دانش آموزان مقطع متوسطه در شهر یزد. مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی (دانشگاه تاکستان) زمستان ۱۴۰۰، دوره هفتم - شماره ۴ (۹ صفحه - از ۸۶ تا ۹۴)
- رضایی، اکبر، ۱۳۹۰، رابطه شیوه‌های یادگیری کلب و سبک‌های یادگیری هانی و مامفورد با سن و عملکرد تحصیلی دانشجویان
- سیف، علی اکبر. (۱۳۹۶). روان شناسی پرورشی نوین: روان شناسی یادگیری و آموزش. تهران: نشر دوران.
- شیربیگی، مریم و سرمدی، محمد رضا و مرادی، علی، ۱۴۰۱، مطالعه رابطه باورهای معرفت شناختی و سبک‌های یادگیری با نگرش دانشجویان نسبت به آموزش الکترونیکی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

شعبانی، فاطمه و ظهور پرونده، وجیهه، ۱۳۹۷، رابطه بین سبک‌های یادگیری کلب با انگیزش موفقیت تحصیلی دانشجویان، دومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، مشاوره، تعلیم و تربیت، مشهد
فرمانبر، ربیع اله؛ حسین زاده، طوبی؛ اسدپور، محمد و یگانه، محمدرضا (۱۳۹۲). ارتباط سبک‌های یادگیری بر اساس نظریه کلب با موفقیت تحصیلی دانشجویان پرستاری و مامایی. مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان. دوره ۲۲، شماره ۸۶، صص ۶۸-۶۰

فولادی، حامد و قربانی دمایی، میلاد و پیرمردیان، نسرين و محمدی بردبری، مسعود، ۱۳۹۹، مروری بر سبک‌های یادگیری دانش آموزان ایرانی، پنجمین کنفرانس بین‌المللی نوآوری و تحقیق در علوم تربیتی، مدیریت و روانشناسی، تهران
قضاوی، الهام، ۱۴۰۰، راهکارهای افزایش خودشکوفایی در بین دانش‌آموزان دوره ابتدایی در زمان پاندمی کرونا، نخستین همایش ملی ایده‌های کاربردی در علوم تربیتی، روانشناسی و مطالعات فرهنگی، بوشهر
کاکلیان، صفورا، ۱۳۹۹، بررسی رابطه باورهای انگیزشی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با خودشکوفایی، دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی
همایونی، علیرضا و کدیور، پروین و عبداللهی، محمدحسین، ۱۳۸۵، رابطه بین سبک‌های یادگیری، سبک‌های شناختی و انتخاب رشته‌های تحصیلی در دانش‌آموزان پسر دبیرستانی
یزدی، سیده منور. (۱۳۸۸). بررسی و مقایسه شیوه‌ها و سبک‌های یادگیری دانشجویان دانشکده‌های مختلف دانشگاه الزهرا (راهکاری به منظور شناسایی مسیر حرفه‌ای). اندیشه‌های نوین تربیتی، ۵(۲).
یوسفی پور، مرضیه، ۱۴۰۱، رابطه بین سبک‌های شناختی، یادگیری مشارکتی و خودکارآمدی تحصیلی با انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر رامهرمز، دهمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران

منابع انگلیسی

Azman.A (۲۰۱۰). Diverse Learning Styles of Non Formal Adult Learners in Community Colleges in Malaysia, Procedia Social and Behavioral Sciences ۷، ۱۳۹-۱۴۴
Abu Bakar, Z & Ali, R (۲۰۱۳). Cognitive Styles in Students' Learning and Quality Education: An Exploration of the Fundamental Issues Underpinning. Conference: ۲nd International Seminar on Quality and Affordable Education (ISQAE ۲۰۱۳).

- Astafieva, M., Bodnenko, D., Lytvyn, O (۲۰۲۰). Mathematical preparation of students for their professional self-realization in modern innovative society. SHS Web of Conferences ۷۵, ۰۴۰۱۰ (۲۰۲۰)
- Hooda, M & Devi, R (۲۰۱۸). cognitive style and self-confidence among secondary school students: a theoretical & methodological analysis. IMPACT: International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature (IMPACT: IJRHAL). ISSN (P): ۲۳۴۷-۴۵۶۴; ISSN (E): ۲۳۲۱-۸۸۷۸. Vol. ۶, Issue ۸, Aug ۲۰۱۸, ۶۳۷-۶۵۰
- Ismail.A, Hussein.R, Jamaluddina.S (۲۰۱۰). Assessment of students' learning styles preferences in the faculty of science, Tishreen University, Syria, Procedia Social and Behavioral Sciences, ۲, ۴۰۸۷-۴۰۹۱
- Kyun Lee, B., leiffer, P & William Graff, R. (۲۰۰۹). Understanding Cognitive Style and Learning Style and Their Application to Teaching and Learning in Engineering. American Society for Engineering Education, ۲۰۰۹
- Martin.S (۲۰۱۰). Teachers using learning styles: Torn between research and accountability?, Teaching and Teacher Education, ۲۶, ۱۵۸۳-۱۵۹۱
- Petri, L.H (۱۹۹۶) Motivation: Theory, Research, and Applications, California: Wadsworth, Inc.
- Pink, C (۲۰۲۰). Cognitive Learning Styles and Students' Academic Achievement: What is the connection and how are they related to each other?. Cognitive Learning Styles and Students' Academic Achievement: What is the Connection and how are they Related to Each Other.
- Shi, C (۲۰۱۱). A Study of the Relationship between Cognitive Styles and Learning Strategies. Higher Education Studies Vol. ۱, No. ۱; June ۲۰۱۱.
- Smith, S (۲۰۱۹). The relationship between learning style and cognitive style Eugene. Personality and Individual Differences ۳۰ (۲۰۱۹) ۶۰۹-۶۱۶
- Vacas, C.T., Lemos, A.M & Maria, S (۲۰۱۲). Cognitive Style and Learning Strategies as Factors which Affect Academic Achievement of Brazilian University Students. Psicologia: Reflexao e Critica ۲۵(۱):۱۰۵-۱۱۳